

[Himmelstrup.]

med mig —, at når man i disse dage er kommet ud og har talt om grundlovsforliget, er det ikke lutter anerkendende ord, der lyder om alle enkeltheder i dette forlig, men når man nævner dette lovforslag, når man fremhæver, at det også er meningen at indføre en mere effektiv kontrol med forvaltningen, er der så godt som enstemmig tilslutning hertil.

Det må jo erkendes — det synes jeg man må kunne gøre sig klart uden særlig indgående overvejelser —, at den kontrol, som rigsdagen har og efter sagens natur skal have med forvaltningen, for tiden, sådan som forholdene har udviklet sig, ikke er så tilstrækkelig, som den burde være; den er tværtimod ret utilstrækkelig.

Da den højtærede justitsminister for nogle dage siden fremsatte lovforslaget, ridsede ministeren ganske kort op formerne for denne kontrols udøvelse, som den foreligger i dag. Stort set kan man vel sige, at denne kontrol praktiseres på to måder: for det første gennem den almindelige administrative klageordning, hvor en administrativ beslutning kan indankes af denne eller hin person, som mener, at den pågældende bestemmelse går vedkommende imod. Dernæst er der naturligvis adgang for de pågældende til rent administrativt at klage ved at gå til de pågældende overordnede, og i sidste instans må efter dansk forvaltningspraksis en sådan klage havne hos den ansvarlige minister, for, som jo også det ærede medlem hr. Bomholt fremhævede, her i landet er ministeren øverste forvaltningschef modsat Sverige. Det var den ene metode. Den anden metode er domstolskontrollen, der har hjemmel i grundlovens § 70, hvorefter „domstolene er berettigede til at påkende ethvert spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser“. Denne bestemmelse er overført til det nye forfatningsforslags § 64.

Hvad den første fremgangsmåde angår, forekommer det mig, at den i det store og hele er utilstrækkelig og meget omstændelig; den medfører en masse skrivers, ansøgninger om audiens og spild af tid. Den forvandler i virkeligheden eller har en tendens til at forvandle ministerielle kontorer til noget af det ækleste, som findes, nemlig til rene nådesekretariater, og det skal man have så lidt af som overhovedet muligt. Når dertil kommer, at det er en admini-

strativ klage, der afgøres af overordnede, af administrative embedsmænd, er det vel i og for sig menneskeligt, om der ikke kommer noget ud deraf; man tænker på det gamle ord, at „den ene klerk tager ikke tiende af den anden“. Det kan medføre, at man ikke ser på de sager, der føres frem, med den friskhed og den uhildethed, som er ønskelig.

Den anden fremgangsmåde med domstolskontrollen er — hvad man vel fra alle sider er klar over — både dyr og meget omstændelig. I den diskussion, jeg før nævnte, som har været ført i tidsskriftet „Juristen“, har professor, dr. Elyben netop udtalt sig om denne fremgangsmåde og sagt, at domstolsprøvelsen overfor administrationen i det store og hele er en skueret her i landet, og det er jo ikke tilstrækkeligt.

Den højtærede justitsminister omtalte ikke en tredje fremgangsmåde, som dog anvendes i nogen grad, men jeg erkender, det er på en lidt anden måde end de to allerede nævnte fremgangsmåder. Jeg tænker her på dette, at finansudvalget mange gange gennem de såkaldte samråd tager rent administrative afgørelser op til forhandling med den pågældende minister.

Det er en opfattelse, som vistnok aldrig er bestridt og aldrig bør bestrides, at finansudvalgene, i hvert fald folketingets finansudvalg, i virkeligheden kan spørge en minister om hvad som helst, også om de administrative forvaltningsforhold, som ministeren har ansvaret for. Jeg mener imidlertid af erfaring at kunne sige, at disse såkaldte samråd i finansudvalget ret sjældent fører til noget virkelig positivt resultat, og heller ikke denne fremgangsmåde anser jeg derfor for at være tilstrækkelig.

Vi er altså nu i færd med at udbygge rigsdagens kontrol med forvaltningen, og tilbage bliver så den kendsgerning, at denne udbygning af kontrollen netop i vore dage er mere nødvendig, end den har været tidligere. Det hænger sammen med den enorme udvikling af forvaltningens magtområde, som faktisk har fundet sted her i landet i de sidste 20—30 år, idet lovgivningen i høj grad har skiftet karakter ved at overgå til at bestå af bemyndigelseslove, hvorigennem rigsdagen faktisk delegerer sin magt til administrationen. På meget vigtige områder lever vi her i Danmark under rigsdagsdekreter, kongelige anordninger og ministerielle bekendtgørelser, som i virkelig-